

ANALIZA BILANSA USPJEHA I NJEN ZNAČAJ ZA EFIKASNO UPRAVLJANJE PREDUZEĆEM

Nedžad Hodžić, dr

„BHA-ING“ d.o.o.
Sarajevo, Bosna i Hercegovina
nedžad61@gmail.com

Ninoslav Gregović, dr

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Sarajevo, Bosna i Hercegovina
ngregovic@cbbh.ba

Apstrakt

Promjenom ekonomskih i društvenih okolnosti došlo se do saznanja da je poslovne aktivnosti i organizaciju rada potrebno prilagoditi aktuelnom trenutku. Poslovanje preduzeća kao ekonomskog subjekta aktuelno je u svakom vremenu, ekonomskom prostoru i privrednom ambijentu. Ono posluje u sve složenijim uslovima izloženo kontinuiranom uticaju iz okruženja. Njegove performanse i kriterijumi kvaliteta poslovanja se ubrzano mijenjaju. Stoga je upravljanje preduzećem kompleksan i zahtjevan zadatak. Za uspješnu realizaciju ovog zadatka uprava preduzeća mora da koristi sve raspoložive resurse. Jedan od važnih resursa jesu i informacije na kojima se temelje sve upravljačke aktivnosti. Primaran izvor informacija su finansijski izvještaji koje generiše računovodstvo preduzeća. Informacije sadržane u finansijskim izvještajima imaju posebnu važnost zbog svoje izvornosti i autentičnosti. Obim i kvalitet informacija sadržanih u finansijskim izvještajima se znatno proširuje analizom istih.

Predmet ovog rada jeste analiza bilansa uspjeha kao jednog od osnovnih komponenti obaveznog izvještajnog seta sa ciljem prepoznavanja značaja iste za efikasno upravljanje preduzećem.

Ključne riječi: preduzeće, upravljanje, finansijski izvještaji, bilans uspjeha, analiza, analitički pokazatelji

ANALYSIS OF INCOME STATEMENT AND ITS RELEVANCE TO EFFECTIVE MANAGEMENT OF A COMPANY

Abstract

The change of economic and social circumstances has led to the discovery that business activities and work organization need to be adapted in real time terms. The business operations of a company, as an economic entity, is current at any times, any economic space and economic ambience. An enterprise runs business under more and more complex conditions, while being exposed to the permanent influence of the environment. The company's performances and quality criteria in business operations are changing rapidly. This is why the management of a company is a complex and demanding task. For the

successful implementation of this task, the management of a company needs to use all available resources. One of the important resources is information, being basis for all managing activities. The prime sources of information are financial statements, generated by the Accounting Department of a company. Information and data contained in financial statements have specific relevance due to their authenticity and origin. The scope and quality of information contained in financial reports is quite extended by the analysis of it.

The subject of this paper is the analysis of the income statement as one of the main components of the mandatory reporting set, aiming to recognize the significance of it for the efficient management of a company.

Keywords: company, management, financial statement, income statement, analyses, analytical indicators

JEL codes: M40

UVOD

Složenost upravljačkih zadataka i odgovornost donošenja upravljačkih odluka zahtjeva da odluke budu zasnovane na tačnim, potpunim i jasnim pokazateljima. Ti pokazatelji su sadržani, između ostalog, i u informacijama koje se prezentuju u finansijskim izvještajima. „Finansijski izvještaji su strukturirani prikaz finansijskog položaja i finansijske uspješnosti subjekta. Cilj finansijskih izvještaja opšte namjene je pružiti informacije o finansijskom položaju, finansijskoj uspješnosti i novčanim tokovima poslovnog subjekta koje su korisne širokom krugu korisnika u donošenju ekonomskih odluka. Finansijski izvještaji, takođe, prikazuju rezultate uprave u upravljanju resursima koji su joj povjereni. Radi ispunjavanja tih ciljeva, finansijski izvještaji pružaju informacije o:

- imovini;
- obavezama;
- kapitalu;
- prihodima i rashodima, uključujući dobitke i gubitke;
- uplate vlasnika i isplate vlasnicima po osnovu kapitala u njihovom svojstvu vlasnika i
- novčanim tokovima subjekta.“ [3, str. 39]

Potpunost sagledavanja stanja, uspjeha i perspektive kompanije obezbjeđuje se setom finansijskih izvještaja koji se međusobno upotpunjuju. Osnovni elementi seta finansijskih izvještaja su bilansi i to bilans stanja i bilans uspjeha.

Bilans stanja se definiše kao finansijski izvještaj koji na sistematizovan način prikazuje stanje imovine, obaveza i kapitala u određenom trenutku. Dakle, bilans stanja pruža informacije korisniku o sredstvima kojim preduzeće raspolaže i izvorima tih sredstava tj. koje je izvore finansiranja preduzeće koristilo u sticanju tih sredstava.

Drugi veoma bitan finansijski izvještaj jeste bilans uspjeha. Osim potrebe za uvidom u stanje imovine, obaveza i kapitala, korisnici informacija iz finansijskih izvještaja imaju potrebu za saznanjima kakva je bila uspješnost poslovanja preduzeća. Uspješnost poslovanja se mjeri ostvarenim rezultatom od poslovnih aktivnosti tj. razlikom između rashoda nastalih u toku poslovanja i prihoda ostvarenih poduzetim

poslovnim aktivnostima. Upravo ove informacije sadržane su u bilansu uspjeha koji je sastavni dio seta finansijskih izvještaja.

Složenost uslova u kojima preduzeća djeluju kao i izazovi savremenog poslovnog ambijenta nameću potrebu da se upravljačke aktivnosti oslanjaju na što širu i kvalitetniju informatičku osnovu koja prevazilazi informacije sadržane u finansijskim izvještajima. U cilju proširenja obima informacija i unapređenja njihovog kvaliteta kao redovna aktivnost javlja se analiza finansijskih izvještaja. Svaki finansijski izvještaj ima svoje specifičnosti u sadržaju informacija koje prezentuje tako da se njegovom analizom dolazi do njemu svojstvenih analitičkih pokazatelja. Tako i bilans uspjeha sadrži specifične njemu svojstvene informacije čijom se analizom proširuje njihov obuhvat i unapređuje kvalitet, što ga čini nezaobilaznim predmetom pažnje upravljačkih struktura preduzeća.

BILANS USPJEHA - POJAM I OSOBINE

Pored bilansa stanja drugi temeljni izvještaj u kategoriji redovnih opštih izvještaja jeste bilans uspjeha. Bilans uspjeha pruža informacije o uspješnosti preduzeća u određenom periodu. Uspješnost preduzeća je širok pojam ali najkraće rečeno može se definisati kao stepen ostvarenja planiranih ciljeva. Ciljeve preduzeća čini širok spektar željenih stanja u koje bi preduzeće trebalo dovesti. Različitost ciljeva daje prostor i za različito razumijevanje uspješnosti preduzeća. No, najčešće se pod uspješnošću podrazumijeva ostvarenje profitabilnosti poslovanja. Da bi se sagledala profitabilnost poslovnih aktivnosti koje su provedene u određenom vremenskom periodu potrebno je sagledati prihode ostvarene tim aktivnostima i rashode koji su nastali u toku provedbe poslovnih aktivnosti. Upravo bilans uspjeha sadrži informacije o ovim kategorijama, a na osnovu kojih se može utvrditi konačan rezultat ostvaren u posmatranom periodu u formi dobiti ili pak gubitka. Dakle, osnovne kategorije sadržane u bilansu uspjeha su: prihodi i rashodi, kao i dobit ili gubitak. S toga se u literaturi za bilans uspjeha često koristi termin račun dobiti i gubitka. Zato se bilans uspjeha može definisati kao „dvostrani, sumarni, tabelarni pregled rashoda i prihoda u jednom određenom vremenskom periodu.“[10, str.147] Za razliku od bilansa stanja koji sadrži informacije o imovini, obavezama i kapitalu u određenom trenutku, bilans uspjeha prezentuje informacije o prihodima i rashodima u određenom vremenskom periodu. Dakle, osobenost bilansa stanja je statičnost dok je bilans uspjeha dinamičan jer prati kretanje strukturalnih kategorija kroz određen vremenski period.

Iz definicije bilansa uspjeha proizilaze njegove osnovne osobine koje možemo prepoznati kao:

- da je sistematizirani prikaz informacija;
- da je dvostrani prikaz informacija;
- da je sumarni prikaz informacija;
- da je tabelarni prikaz informacija;
- da je prikaz informacija za određeni vremenski period i
- da je dinamičan.

Preduzeće u toku provedbi poslovnih aktivnosti djeluje na imovinu kojom raspolaže i koja trpi promjene. Imovina preduzeća u toku poslovnog procesa stalno mijenja svoj pojavni oblik transformišući se iz jednog u drugi. Poznato je da svaki poslovni proces počinje sa ulaganjem novčanih sredstava koja se kupovinom sirovina i materijala transformišu u materijalni oblik. Sirovine i materijali se u toku proizvodnog procesa pod uticajem ljudskog rada transformišu u novi proizvod, koji se prodajom kupcima pretvara u novčani oblik. Ovim stalnim kretanjem od novčanog u materijalni oblik i materijalnog ponovo u novčani, preduzeće ostvaruje prihode s jedne strane, dok s druge strane troši određene resurse što predstavlja rashode poslovanja. Tokom odvijanja poslovnog procesa dolazi do promjene na imovini preduzeća kao i na obavezama bilo da se one smanjuju ili pak povećavaju. Prihodi u svojoj suštini predstavljaju povećanje ekonomske koristi koja se manifestira ili povećanjem imovine ili smanjenjem obaveza. Rashodi kao smanjenje ekonomske koristi se manifestiraju kroz smanjenje imovine ili povećanje obaveza. Dakle, bilansom uspjeha se prate promjene na imovini, obavezama i kapitalu kao kategorijama bilansa stanja u toku određenog perioda i efekat tih promjena kao krajnji rezultat poslovnih aktivnosti preduzeća. „Na neki način ako uzmemo da je bilans stanja nepokretna slika, bilans uspjeha je kao „film“ o „aktivnostima“ preduzeća tokom određenog perioda koji objašnjava kako se izgled dvije nepokretne slike (početni i zaključni bilans stanja) mijenjao tokom tog perioda.“[5, str. 66]

Definisanje bilansa uspjeha kao izvještaja koji prezentuje informacije o prihodima i rashodima, te dobiti ili gubitku u određenom vremenskom razdoblju ukazuje na njegovu strukturu. Dakle, osnovni elementi strukture bilansa uspjeha jesu:

- prihodi;
- rashodi i
- dobit ili gubitak.

Imajući u vidu informacije koje sadrži bilans uspjeha jasno je da je on jedan od nezaobilaznih izvještaja koje preduzeće treba da prezentuje. Interes za informacije sadržane u njemu pokazuju, prije svega menadžment kojem služi kao potvrda ili demantij uspješnog upravljanja. Osim menadžmenta i ostali korisnici finansijskih izvještaja imaju veoma izražen interes za informacijama o uspješnosti poslovanja a vlasnici, zaposleni radnici, kao i povjerioci posebno jer njihove buduće ekonomske odluke umnogome zavise od ostvarenih rezultata poslovanja preduzeća u kojem imaju interes. Zato je bilans uspjeha izvještaj koji se zajedno sa bilansom stanja smatra osnovom svakog ekonomskog odlučivanja i analiziranja poslovanja preduzeća.

ANALIZA BILANS USPJEHA

Pored bilansa stanja značajan finansijski izvještaj jeste svakako i bilans uspjeha. Bilans uspjeha je izvještaj koji pruža informacije o prihodima koji su ostvareni poslovnim aktivnostima, o rashodima nastalim u toku odvijanja poslovnih aktivnosti, kao i o rezultatu kao posljedici razlike između ostvarenih prihoda i nastalih rashoda određenog vremenskog perioda. „Bilans uspjeha jeste važan finansijski izveštaj za ocjenu uspješnosti poslovanja u prethodnom i tekućem

periodu, ali i za projektovanje budućih poslovnih poteza menadžmenta (pošto se preispituju i prihodi i rashodi).“[7, str. 482]

Cilj svakog poslovnog subjekta jeste da ulaganjem i trošenjem određenih resursa dođe do novostvorenih vrijednosti bilo u formi proizvoda ili usluge koju će ponuditi tržištu tj. potencijalnom kupcu, te na taj način ostvariti prihod koji u sebi sadrži višak vrijednosti u odnosu na troškove uloženog, kako bi se osigurala egzistencija i razvoj. Zato su prihodi i rashodi veoma važne ako ne i najvažnije kategorije poslovanja, jer se u ovisnosti od njihove veličine generiše razvoj ili pak stagnacija i gašenje poslovnih subjekata. Iz ovih razloga uz analizu bilansa stanja nužno je analizirati i poziciju bilansa uspjeha, a posebno imajući u vidu brojnost faktora koji utječu na njihovo ostvarenje. Analiza bilansa uspjeha obuhvata:

- analizu prihoda;
- analizu rashoda i
- analizu ostvarenog rezultata.

Ostvarenje prihoda jeste konačni cilj svakog poslovnog subjekta. Prihodi su ti od kojih se pokrivaju troškovi poslovanja i ostvaruje povrat na uloženi kapital. Iz tih razloga oni su kategorija za koju izražavaju interes svi korisnici finansijskih izvještaja, jer od veličine i strukture prihoda zavisi u kojoj i kolikoj mjeri će i oni ostvariti svoje vlastite ciljeve. Zbog ovakvog značaja prihoda za svako preduzeće i analiza istih treba da bude potpuna i sveobuhvatna kako bi se oni sagledali u obimu, strukturi i tendenciji budućeg kretanja.

Analiza prihoda obuhvata analizu sa dva aspekta i to: sa aspekta obima i strukture. Analizom obima tj. veličinom prihoda želi se identifikovati koliki su oni u stvarnom realnom iznosu, koliko su ostvareni u odnosu na planirane, koji su faktori uticali na nivo njihovog ostvarenja i sl.. S druge strane, analizom strukture sagledava se struktura prihoda sa različitih aspekata kao i njihovi međusobni odnosi.

Druga osnovna komponenta bilansa uspjeha jesu rashodi. Rashodi kao poslovna kategorija imaju isto tako veliki značaj kao i prihodi, jer je njihov uticaj na poslovni rezultat i uspjeh preduzeća jednak prihodovnom.

Analizom obima rashoda nastoji se utvrditi veličina ostvarenih rashoda u odnosu na planirane, veličina rashoda u tekućoj u odnosu na prethodnu godinu, odnos rashoda i ostvarenih prihoda, kao i veličina rashoda u odnosu na druga preduzeća iz iste grupacije. Svi ovi pokazatelji su neophodni menadžmentu prije svega, a i drugim korisnicima finansijskih izvještaja, kako bi se sagledali dinamika i tendencije njihovog rasta ili opadanja. Poređenje sa drugim preduzećima u okviru iste grupacije daje sliku mjesta i odnosa posmatranog preduzeća spram konkurencije i perspektivu zauzimanja bolje tržišne pozicije.

Analiza strukture rashoda u biti predstavlja analizu učešća svake vrste rashoda u ukupnim rashodima. Analizom poslovnih rashoda identifikuje se njihov stepen učešća u ukupnim rashodima. Naravno da oni zauzimaju najveći dio u ukupnim rashodima poslovanja preduzeća, jer su u direktnoj vezi sa djelatnošću koja se obavlja. Stoga je potrebno obavezno sagledati njihov odnos spram poslovnih prihoda i njihov uticaj na ostvarenje istih. Svakako da je potrebno ustanoviti dinamiku i uzroke takve dinamike. Ukoliko je riječ o nesrazmjernom povećanju u odnosu na poslovne prihode nužno je utvrditi uzroke i predložiti mjere za njihovo otklanjanje.

Poslovni rezultat se također može analizirati sa više aspekata. Prije svega analiza poslovnog rezultata se obavlja sa aspekta obima prihoda i rashoda, jer je on i uslovljen sa ove dvije kategorije. Drugi aspekt analize poslovnog rezultata jeste strukturalni tj. analiza dekomponovanih komponenti poslovnog rezultata.

Posebno mjesto i značaj u analitičkim aktivnostima ima horizontalna ili komparativna analiza i vertikalna ili strukturalna analiza.

Horizontalnom analizom bilansa uspjeha se identifikuju promjene koje su se desile na analiziranim kategorijama bilansa uspjeha kako u apsolutnim tako i u relativnim iznosima. Dakle, ovom analizom se metodom komparacije tj. upoređivanja uočavaju tendencije i dinamika promjena koje su se desile na pojedinim pozicijama bilansa uspjeha u određenom promatranom vremenskom periodu. Zato se ova analiza naziva još i komparativnom analizom. „Analiza finansijskih izvještaja koja omogućava uspoređivanje podataka kroz dulje vremensko razdoblje da bi se otkrile tendencije i dinamika promijena pojedinih bilansnih pozicija (finansijskih podataka) uobičajeno se naziva horizontalnom analizom.“[10, str. 653] Dakle, horizontalnom analizom uočavamo promjene tj. dinamiku na pojedinim stavkama bilansa uspjeha u određenom vremenskom periodu. Ova analiza zbog svog dinamičnog pristupa ima značajnu ulogu u otkrivanju negativnih tendencija pojedinih bilansnih pozicija koje posmatrane statično tj. u odnosu na iste pozicije nekog drugog preduzeća, mogu dati privid dobrog i kvalitetnog stanja, a da s druge strane posmatrano u dužem vremenskom periodu imaju negativan trend.

Dok se horizontalnom analizom uočavaju promjene na posmatranoj bilansnoj poziciji, vertikalna analiza ukazuje na strukturu, zapravo odnos posmatrane bilansne pozicije spram unaprijed određene bazne veličine. Tako se pokazuje koliko je njeno učešće u baznoj veličini izraženo u apsolutnom i relativnom iznosu. „Vertikalna analiza je, zapravo, analiza strukture iskazana kao procentualno učešće svakog elementa bilansa stanja i bilansa uspjeha u odnosu na odgovarajući zbir navedenih izvještaja.“[4, str. 554] Vertikalna analiza se može primjeniti na bilo koji dio, odnosno segment bilansa uspjeha, kako bi se utvrdile veličine zastupljenosti pojedinačnih kategorija u odnosu na cjelinu tj. posmatrani segment.

U nastavku teksta ćemo se zbog ograničenosti prostora zadržati na horizontalnoj i vertikalnoj analizi bilansa uspjeha sa prezentovanjem osnovnih ostalih analitičkih pokazatelja.

Za primjere analize finansijskih izvještaja u ovome radu korišteni su finansijski izvještaji kompanije „BOSNALIJEK“ d.d. Sarajevo. U pripremnim aktivnostima za analizu, forma finansijskih izvještaja se obično prilagodi potrebama tako da nije nužno da se koriste izvorni oblici istih. U našem primjeru koji slijedi nastojalo se zadržati izvornu formu bilansa uspjeha kako bi rezultati bili potpuniji.

HORIZONTALNA ANALIZA BILANSA USPJEHA**Tabela 1. Komparativni bilans uspjeta**

	2010	2011	Iznos 11/10	% 11/10
POSLOVNI PRIHODI I RASHODI				
Poslovni prihodi	104.315.711	107.147.385	2.831.674	2,71
<i>Prihodi od prodaje robe:</i>	<i>11.869.840</i>	<i>11.594.067</i>	<i>(275.773)</i>	<i>(2,32)</i>
<i>Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu</i>	<i>11.825.366</i>	<i>11.594.067</i>	<i>(231.299)</i>	<i>(1,96)</i>
<i>Prihodi od prodaje robe na stranom tržištu</i>	<i>44.474</i>	<i>0</i>	<i>(44.474)</i>	<i>-</i>
<i>Prihodi od prodaje učinaka:</i>	<i>89.789.514</i>	<i>94.922.204</i>	<i>5.132.690</i>	<i>5,72</i>
<i>Prihodi od prodaje učinaka na domaćem tržištu</i>	<i>44.293.533</i>	<i>38.669.830</i>	<i>(5.623.703)</i>	<i>(12,70)</i>
<i>Prihodi od prodaje učinaka na stranom tržištu</i>	<i>45.495.981</i>	<i>56.252.374</i>	<i>10.756.393</i>	<i>23,64</i>
<i>Ostali poslovni prihodi</i>	<i>2.656.357</i>	<i>631.114</i>	<i>(2.025.243)</i>	<i>(76,24)</i>
Poslovni rashodi	91.859.063	94.171.776	2.312.713	2,52
<i>Nabavna vrijednost prodate robe</i>	<i>8.407.174</i>	<i>7.860.380</i>	<i>(546.794)</i>	<i>(6,50)</i>
<i>Materijalni troškovi</i>	<i>23.502.812</i>	<i>23.465.491</i>	<i>(37.321)</i>	<i>(0,16)</i>
<i>Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja:</i>	<i>26.168.808</i>	<i>26.884.862</i>	<i>716.054</i>	<i>2,74</i>
<i>Troškovi proizvodnih usluga</i>	<i>10.790.865</i>	<i>13.031.044</i>	<i>2.240.179</i>	<i>20,76</i>
<i>Amortizacija</i>	<i>7.854.448</i>	<i>7.414.518</i>	<i>(439.930)</i>	<i>(5,60)</i>
<i>Nematerijalni troškovi</i>	<i>16.202.270</i>	<i>16.967.177</i>	<i>764.907</i>	<i>4,72</i>
<i>Povećanje vrijednosti zaliha učinaka</i>	<i>32.177.327</i>	<i>32.447.009</i>	<i>269.682</i>	<i>0,84</i>
<i>Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka</i>	<i>31.110.013</i>	<i>30.995.313</i>	<i>(114.700)</i>	<i>(0,37)</i>
Dobit od poslovnih aktivnosti	12.456.648	12.975.609	518.961	4,17
FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI				
Finansijski prihodi	242.632	907.036	664.404	273,83
<i>Prihodi od kamata</i>	<i>27.002</i>	<i>28.607</i>	<i>1.605</i>	<i>5,94</i>
<i>Pozitivne kursne razlike</i>	<i>95.200</i>	<i>168.930</i>	<i>73.730</i>	<i>77,45</i>
<i>Ostali finansijski prihodi</i>	<i>120.430</i>	<i>709.499</i>	<i>589.069</i>	<i>489,14</i>
Finansijski rashodi	2.256.236	1.348.930	(907.306)	(40,21)
<i>Rashodi kamata</i>	<i>1.487.265</i>	<i>1.223.963</i>	<i>(263.302)</i>	<i>(17,70)</i>
<i>Negativne kursne razlike</i>	<i>495.001</i>	<i>124.967</i>	<i>(370.034)</i>	<i>(74,75)</i>
<i>Ostali finansijski rashodi</i>	<i>273.970</i>	<i>-</i>	<i>(273.970)</i>	<i>-</i>
Gubitak od finansijskih aktivnosti	2.013.604	441.894	(1.571.710)	(78,05)
Dobit redovne aktivnosti	10.443.044	12.533.715	2.090.671	20,02
Ostali prihodi i dobici, osim iz osnova st. sreds. namijenjenih prodaji i obustavljenog poslovanja	271.219	251.755	(19.464)	(7,18)
<i>Dobici od prodaje stalnih sredstava</i>	<i>11.962</i>	<i>114.307</i>	<i>102.345</i>	<i>855,58</i>
<i>Viškovi</i>	<i>10.475</i>	<i>3.624</i>	<i>(6.851)</i>	<i>(65,40)</i>
<i>Naplaćena otpisana potraživanja</i>	<i>248.782</i>	<i>133.824</i>	<i>(114.958)</i>	<i>(46,21)</i>
Ostali rashodi i gubici, osim iz osnova st. sred. namijenjenih prodaji i obustavljenog poslovanja	6.571.700	5.980.242	(591.458)	(9,00)
<i>Gubici od prodaje i rash. stalnih sredstava</i>	<i>1.831.302</i>	<i>205.488</i>	<i>(1.625.814)</i>	<i>(88,78)</i>
<i>Manjkovi</i>	<i>12.748</i>	<i>4.734</i>	<i>(8.014)</i>	<i>(62,86)</i>
<i>Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja</i>	<i>2.291.934</i>	<i>3.295.439</i>	<i>1.003.505</i>	<i>43,78</i>
<i>Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi</i>	<i>2.435.716</i>	<i>2.474.581</i>	<i>38.865</i>	<i>1,60</i>
Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda	6.300.481	5.728.487	(571.994)	(9,08)
<i>Prihodi iz osnova promjene računovo. politika i ispravki neznačajnih grešaka iz ranijih perioda</i>	<i>1.914.567</i>	<i>293.178</i>	<i>(1.621.389)</i>	<i>(84,69)</i>
<i>Rashodi iz osnova promjene računovo. politika i ispravki neznačajnih grešaka iz ranijih perioda</i>	<i>1.875.472</i>	<i>1.160.277</i>	<i>(715.195)</i>	<i>(38,13)</i>
Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza	4.181.658	5.938.129	1.756.471	42,00
Porez na dobit	0	0	-	-
Neto dobit perioda	4.181.658	5.938.129	1.756.471	42,00

Osnov za horizontalnu analizu bilansa uspjeha jeste komparativni bilans. Ovom analizom se stavljaju u odnos tj. upoređuju istovjetne kategorije, odnosno bilansne pozicije različitih perioda kako bi se sagledale kvantitativne promjene istih.

U našem primjeru iz komparativnog bilansa uspjeha vidljivo je da su poslovni prihodi u 2011. g. porasli za 2.71% u odnosu na 2010. g., a što iznosi 2.831.674 KM. Detaljnijim sagledavanjem da se primjetiti da je povećanje uzrokovano porastom prihoda od prodaje učinaka na stranom tržištu u iznosu od 10.756.393 KM ili 23,64% u odnosu na prethodni period, dok su sve ostale pozicije poslovnih prihoda smanjene. Ovakvi pokazatelji nameću potrebu za identifikovanjem uzroka pada svih ostalih pozicija poslovnih prihoda i ustanovljenje mjera i aktivnosti za eliminisanje tih uzroka. Poslovni rashodi su porasli za 2,52% što iznosi 2.312.713 KM i u približnom su trendu porasta poslovnih prihoda. Unutar pojedinačnih pozicija poslovnih rashoda neke su pozicije smanjene, a neke povećane. Najveće povećanje imali su troškovi proizvodnih usluga u iznosu od 2.240.179 KM ili 20,76% što je bilo i za očekivati imajući u vidu porast prihoda ostvarenih prodajom učinaka.

Finansijski prihodi su zabilježili znatan porast od 273,83% ali zbog njihovog niskog učešća u ukupnim prihodima taj iznos nije od posebnog značaja, a koji je 664.404 KM. Finansijski rashodi su zabilježili smanjenje od 40,21%, a to iznosi 907.306 KM. Ipak preduzeće je ostvarilo gubitak od finansijskih aktivnosti u iznosu od 441.894 KM, ali je on u odnosu na prethodnu godinu manji za 78,05%, što je dobar trend. No, potrebno je analizirati razloge ostvarenja gubitaka od finansijskih aktivnosti i nastojati unaprijediti upravljanje finansijskim resursima.

Ostali, i prihodi i rashodi su smanjeni i to prihodi za 7,18%, a rashodi za 9,00%. Ipak pokazatelji analize ostalih prihoda i rashoda ukazuju na veoma veliku disproporciju između njih i izuzetno visok iznos gubitaka po ovome osnovu i to 5.728.129 KM. Ovako visok gubitak od ostalih prihoda i rashoda je znatno umanjio ukupnu dobit i u dobroj mjeri neutralisao dobit od poslovnih aktivnosti. Imajući u vidu da su ostali prihodi i rashodi kategorija koja se na javlja redovno u poslovanju, nego su posljedica nekih vanrednih okolnosti i događaja, potrebno je istražiti uzroke ovako visokih ostalih, odnosno vanrednih rashoda. Ukoliko su razlozi njihovog nastanka objektivne prirode na koje se ne može djelovati onda se njihov uticaj u budućem periodu ne može neutralisati. S druge strane, ako su uzroci nastanka ovih rashoda subjektivnog karaktera, potrebno je obavezno utvrditi mjere za njihovo neutralisanje kako bi se eliminisao njihov negativan utjecaj na rezultate poslovanja. Neto dobit perioda je porasla za 42,00%, a što iznosi 1.756.471 KM što je zadovoljavajući trend posebno imajući u vidu globalne uslove poslovanja i efekte finansijske krize.

U zavisnosti od ciljeva analize i potreba korisnika dobivenih pokazatelja ova analiza može biti više ili manje detaljna tj. obim obuhvaćenih kategorija koje će se analizirati zavisi od zahtjeva korisnika analitičkih pokazatelja.

VERTIKALNA ANALIZA BILANSA USPJEHA**Tabela 2. Strukturni bilans uspjeha**

	2010	%	2011	%
POSLOVNI PRIHODI I RASHODI				
Poslovni prihodi	104.315.711	97,73	107.147.385	98,67
<i>Prihodi od prodaje robe:</i>	<i>11.869.840</i>	<i>11,12</i>	<i>11.594.067</i>	<i>10,68</i>
<i>Prihodi od prodaje robe na domaćem tržištu</i>	<i>11.825.366</i>	<i>11,08</i>	<i>11.594.067</i>	<i>10,68</i>
<i>Prihodi od prodaje robe na stranom tržištu</i>	<i>44.474</i>	<i>0,04</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Prihodi od prodaje učinaka:</i>	<i>89.789.514</i>	<i>84,12</i>	<i>94.922.204</i>	<i>87,41</i>
<i>Prihodi od prodaje učinaka na domaćem tržištu</i>	<i>44.293.533</i>	<i>41,50</i>	<i>38.669.830</i>	<i>35,61</i>
<i>Prihodi od prodaje učinaka na stranom tržištu</i>	<i>45.495.981</i>	<i>42,62</i>	<i>56.252.374</i>	<i>51,80</i>
<i>Ostali poslovni prihodi</i>	<i>2.656.357</i>	<i>2,49</i>	<i>631.114</i>	<i>0,58</i>
Poslovni rashodi	91.859.063	86,06	94.171.776	86,71
<i>Nabavna vrijednost prodate robe</i>	<i>8.407.174</i>	<i>7,88</i>	<i>7.860.380</i>	<i>7,24</i>
<i>Materijalni troškovi</i>	<i>23.502.812</i>	<i>22,02</i>	<i>23.465.491</i>	<i>21,61</i>
<i>Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja:</i>	<i>26.168.808</i>	<i>24,52</i>	<i>26.884.862</i>	<i>24,76</i>
<i>Troškovi proizvodnih usluga</i>	<i>10.790.865</i>	<i>10,11</i>	<i>13.031.044</i>	<i>12,00</i>
<i>Amortizacija</i>	<i>7.854.448</i>	<i>7,36</i>	<i>7.414.518</i>	<i>6,83</i>
<i>Nematerijalni troškovi</i>	<i>16.202.270</i>	<i>15,18</i>	<i>16.967.177</i>	<i>15,62</i>
<i>Povećanje vrijednosti zaliha učinaka</i>	<i>32.177.327</i>	<i>30,14</i>	<i>32.447.009</i>	<i>29,88</i>
<i>Smanjenje vrijednosti zaliha učinaka</i>	<i>31.110.013</i>	<i>29,14</i>	<i>30.995.313</i>	<i>28,54</i>
Dobit od poslovnih aktivnosti	12.456.648	11,67	12.975.609	11,95
FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI				
Finansijski prihodi	242.632	0,23	907.036	0,84
<i>Prihodi od kamata</i>	<i>27.002</i>	<i>0,03</i>	<i>28.607</i>	<i>0,03</i>
<i>Pozitivne kursne razlike</i>	<i>95.200</i>	<i>0,09</i>	<i>168.930</i>	<i>0,16</i>
<i>Ostali finansijski prihodi</i>	<i>120.430</i>	<i>0,11</i>	<i>709.499</i>	<i>0,65</i>
Finansijski rashodi	2.256.236	2,11	1.348.930	1,24
<i>Rashodi kamata</i>	<i>1.487.265</i>	<i>1,39</i>	<i>1.223.963</i>	<i>1,13</i>
<i>Negativne kursne razlike</i>	<i>495.001</i>	<i>0,46</i>	<i>124.967</i>	<i>0,12</i>
<i>Ostali finansijski rashodi</i>	<i>273.970</i>	<i>0,26</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Gubitak od finansijskih aktivnosti	2.013.604	1,89	441.894	0,41
Dobit redovne aktivnosti	10.443.044	9,78	12.533.715	11,54
Ostali prihodi i dobici, osim iz osnova stal.sreds. namijenjenih prodaji i obustavljenog poslovanja	271.219	0,25	251.755	0,23
<i>Dobici od prodaje stalnih sredstava</i>	<i>11.962</i>	<i>0,01</i>	<i>114.307</i>	<i>0,11</i>
<i>Viškovi</i>	<i>10.475</i>	<i>0,01</i>	<i>3.624</i>	<i>0,01</i>
<i>Naplaćena otpisana potraživanja</i>	<i>248.782</i>	<i>0,23</i>	<i>133.824</i>	<i>0,12</i>
Ostali rashodi i gubici, osim iz osnova stal. Sred. namijenjenih prodaji i obustavljenog poslovanja	6.571.700	6,16	5.980.242	5,51
<i>Gubici od prodaje i rashodovanja stal. sredstava</i>	<i>1.831.302</i>	<i>1,72</i>	<i>205.488</i>	<i>0,19</i>
<i>Manjkovi</i>	<i>12.748</i>	<i>0,01</i>	<i>4.734</i>	<i>0,01</i>
<i>Rashodi po osnovu isprav. vrijed. i otpisa potraž.</i>	<i>2.291.934</i>	<i>2,15</i>	<i>3.295.439</i>	<i>3,03</i>
<i>Rashodi i gubici na zalihama i ostali rashodi</i>	<i>2.435.716</i>	<i>2,28</i>	<i>2.474.581</i>	<i>2,28</i>
Gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda	6.300.481	5,90	5.728.487	5,27
<i>Prihodi iz osnova promjene račun. politika i ispravki neznačajnih grešaka iz ranijih perioda</i>	<i>1.914.567</i>	<i>1,79</i>	<i>293.178</i>	<i>0,27</i>
<i>Rashodi iz osnova promjene račun. politika i ispravki neznačajnih grešaka iz ranijih perioda</i>	<i>1.875.472</i>	<i>1,76</i>	<i>1.160.277</i>	<i>1,07</i>
Dobit neprekinutog poslovanja prije poreza	4.181.658	3,92	5.938.129	5,47
Porez na dobit	0	-	0	-
Neto dobit perioda	4.181.658	3,92	5.938.129	5,47
Ukupni prihodi	106.744.129	100,00	108.599.354	100,00
Ukupni rashodi	102.562.471	96,08	102.661.225	94,53

Vertikalnom analizom bilansa uspjeha za 2011. g. došlo se do sljedećih pokazatelja. Poslovni prihodi učestvuju sa 98,67% od ukupnih prihoda i iznose 107.147.385 KM, a ostvareni su prodajom učinaka koji učestvuju sa 87,41% od čega na stranom tržištu 51,80%, a na domaćem 35,61%. Prihodi od prodaje robe su zastupljeni sa 10,68% i ostvareni su u ukupnom iznosu na domaćem tržištu. Učešće finansijskih prihoda je 0,84% i iznose 907.036 KM. Ostali prihodi iznose 544.933 KM ili 0,51%, a u njima učestvuju prihodi po osnovu promjena poslovnih politika i ispravki grešaka iz ranijeg perioda sa 0,27%. Analizom odnosa između pojedinih kategorija vidljivo je da je koeficijent odnosa poslovnih i finansijskih prihoda 118,13 što znači da je na 1 KM ostvarenih finansijskih prihoda preduzeće ostvarilo 118,13 KM poslovnih prihoda. Isto tako na osnovu koeficijenta odnosa poslovnih i ostalih prihoda proizilazi da je preduzeće ostvarilo 196,62 KM poslovnih prihoda na 1 KM ostvarenih ostalih prihoda. Ovakav odnos unutar kategorija prihoda je zadovoljavajući jer ukazuje na to da je rezultat preduzeća proizišao po osnovu obavljanja osnovne djelatnosti što je poželjno stanje.

Strukturu rashoda čine poslovni rashodi sa učešćem od 86,71% ili 94.171.776 KM, finansijski rashodi iznose 1.348.930 KM ili 1,24% dok ostali rashodi učestvuju sa 6,95% ili 7.140.519 KM. Ovako visoko učešće ostalih rashoda zahtjeva detaljnu analizu njihove strukture kao i uzroka njihovog nastanka, jer nije uobičajeno da ova kategorija rashoda ima ovako visoko učešće. I kod rashoda međusobni odnos ide u korist poslovnih rashoda što je i za očekivati. Koeficijent poslovnih u odnosu na finansijske rashode iznosi 69,81 a koeficijent poslovnih i ostalih rashoda je 13,20. Oba ova koeficijenta ukazuju na visoko učešće finansijskih i ostalih rashoda što iziskuje detaljnu analizu strukture istih i uzroke njihovog nastanka.

OSTALI BITNI POKAZATELJI ANALIZE BILANSA USPJEHA

a) Pokazatelji analize prihoda

$$\text{Stopa učešća poslovnih prihoda} = \frac{\text{poslovni prihodi}}{\text{ukupni prihodi}} \times 100 = \frac{107.147.385}{108.599.354} \times 100 = 98,66\%$$

$$\text{Stopa učešća finansijskih prihoda} = \frac{\text{finansijski prihodi}}{\text{ukupni prihodi}} \times 100 = \frac{907.036}{108.599.354} \times 100 = 0,83\%$$

$$\text{Stopa učešća ostalih prihoda} = \frac{\text{ošali prihodi}}{\text{ukupni prihodi}} \times 100 = \frac{544.933}{108.599.354} \times 100 = 0,51\%$$

$$\text{Odnos poslovnih i finansijskih prihoda} = \frac{\text{poslovni prihodi}}{\text{finansijski prihodi}} = \frac{107.147.385}{907.036} = 118,13$$

$$\text{Odnos poslovnih i ostalih prihoda} = \frac{\text{poslovni prihodi}}{\text{ošali prihodi}} = \frac{107.147.385}{544.933} = 196,62$$

$$\text{Odnos finansijskih i ostalih prihoda} = \frac{\text{finansijski prihodi}}{\text{ostali prihodi}} = \frac{907.036}{544.933} = 1,66$$

b) Pokazatelji analize rashoda

$$\text{Stopa učešća poslovnih rashoda} = \frac{\text{poslovni rashodi}}{\text{ukupni rashodi}} \times 100 = \frac{94.171.776}{102.661.225} \times 100 = 91,73\%$$

$$\text{Stopa učešća finans. rashoda} = \frac{\text{finansijski rashodi}}{\text{ukupni rashodi}} \times 100 = \frac{1.348.930}{102.661.225} \times 100 = 1,31\%$$

$$\text{Stopa učešća ostalih rashoda} = \frac{\text{ostali rashodi}}{\text{ukupni rashodi}} \times 100 = \frac{7.140.519}{102.661.225} \times 100 = 6,95\%$$

c) Pokazatelji analize rezultata poslovanja

Dobit od pos. aktivnosti = pos. prihodi - pos. rashodi =

$$107.147.385 - 94.171.776 = 12.975.609$$

Dobit / gubitak od fin.aktiv. = fin. prihodi - fin. rashodi =

$$907.036 - 1.348.930 = -441.894$$

Dobit / gubitak od ostalih akti. = ostali prih. - ostali rash. =

$$544.933 - 7.140.519 = -6.595.586$$

$$\text{Stopa neto dobiti nakon poreza u odnosu na poslovnu dobit} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{dobit od posl.aktivnosti}} \times 100 = \frac{5.938.129}{12.975.609} \times 100 = 45,76\%$$

$$\text{Stopa neto dobiti u odnosu na posl. prihode} = \frac{\text{neto dobit}}{\text{poslovni prihodi}} \times 100 = \frac{5.938.129}{107.147.385} \times 100 = 5,54\%$$

Analiza rezultata poslovanja pokazuje da je dobit od poslovnih aktivnosti na zadovoljavajućem nivou i da iznosi 12.975.609 KM. Međutim, od finansijskih i ostalih aktivnosti rezultat je negativan i iznosi -441.894 KM odnosno -6.595.586 KM. Ovakav negativan rezultat ovog dijela poslovanja preduzeća je rezultirao time da je ukupna dobit svedena na 5.938.129 KM, a što je svega 45,76 % od poslovne dobiti. Isto tako da se primjetiti da je neto dobit u odnosu na poslovne prihode zastupljena sa 5,54% što je skromno imajući u vidu da nije bilo poreskih opterećenja na dobit.

d) Analiza prihoda prema području ostvarenja

Tabela 3. Komparativni prikaz prihoda prema području ostvarenja (u 000 KM)

PODRUČJE	2010.	2011.	IZNOS POVEĆANJA I SMANJENJA	% POVEĆANJA I SMANJENJA
1. Bosna i Hercegovina	56.126	50.264	(5.862)	(10,44)
2. Ex Jugoslavija i Albanija	13.347	14.486	1.139	8,53
3. Istočna Evropa i Rusija	30.923	40.800	9.877	31,94
4. Srednji Istok i Afrika	1.263	966	(297)	23,51
UKUPNO	101.659	106.516	4.857	4,78

Slika 1. Geografski aspekt ostvarenja prihoda

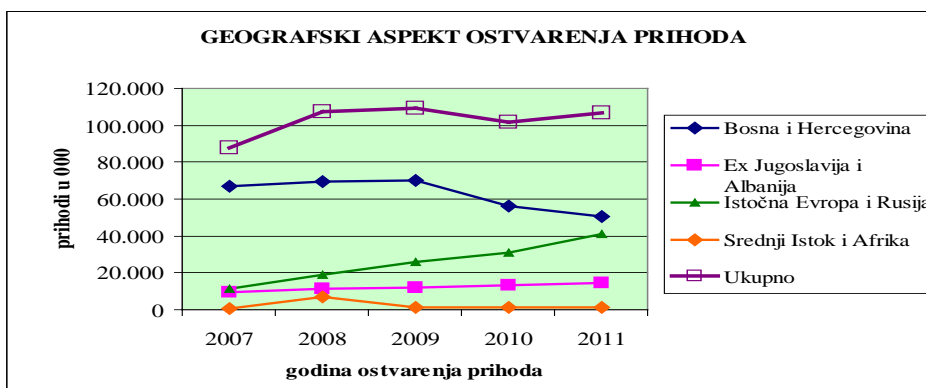
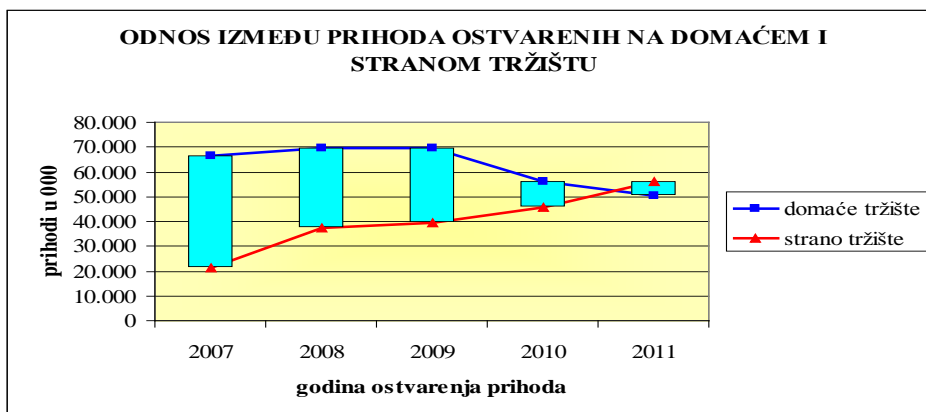

Tabela 4. Strukturni prikaz prihoda prema području ostvarenja (u 000 KM)

PODRUČJE	2010.	%	2011.	%
1. Bosna i Hercegovina	56.126	55,21	50.264	47,19
2. Ex Jugoslavija i Albanija	13.347	13,13	14.486	13,60
3. Istočna Evropa i Rusija	30.923	30,42	40.800	38,30
4. Srednji Istok i Afrika	1.263	1,24	966	0,91
UKUPNO	101.659	100,00	106.516	100,00

Slika 2. Odnos između prihoda ostvarenih na domaćem i stranom tržištu

Analizom prihoda prema području ostvarenja vidljivo je da je odnos ostvarenih prihoda na domaćem i stranom tržištu takav da je na domaćem tržištu ostvareno u 2011. g. 47,19%, a na stranom 52,81%. Prihodi ostvareni na domaćem tržištu su smanjeni za 10,44% za razliku od prihoda ostvareni na stranom tržištu koji bilježe porast od čega su najveći prihodi ostvareni na području Istočne Evrope i Rusije od 31,94%. Ovakva struktura prihoda je zadovoljavajuća s tim što treba proanalizirati uzroke njihovog smanjenja na domaćem tržištu i iste nastojati neutralisati unapređenjem prodajne politike.

ZAKLJUČAK

Bilans uspjeha je izvještaj koji sadrži informacije o приходima, rashodima, kao i rezultatu poslovanja u određenom vremenskom razdoblju za koji se sastavlja i prezentuje. Sam sadržaj informacija iz bilansa uspjeha ukazuje na njegove mogućnosti i značaj. Informacije o uspješnosti poslovanja su ključne informacije koje zaokupljaju pažnju i interes mnogih korisnika finansijskih izvještaja. Sadržaj informacija o obimu i strukturi prihoda kao i obimu i strukturi rashoda daju dobru sliku zainteresovanim stranama, a prije svega vlasnicima tj. akcionarima, kako se raspolaže i upravlja imovinom preduzeća koje su oni vlasnici. Informacije sadržane u bilansu uspjeha mogu biti detaljno raščlanjene prema zahtjevima korisnika te na taj način omogućiti dobru identifikaciju eventualnih propusta kao i odgovornost za njih. Iznosi koje sadrže informacije u bilansu uspjeha nisu trenutne veličine nego su rezultat poslovnih aktivnosti koje su se provodile pod upravom menadžera u određenom vremenskom intervalu. Zato bilans uspjeha ukazuje na uspješnost upravljačke politike i upravljačkih aktivnosti u posmatranom periodu. Analiza bilansa uspjeha omogućava sagledavanje i identifikovanje uzroka koji su doveli do promjena na konačnom rezultatu poslovanja. Ukoliko su promjene bile pozitivne odnosno uspješnost poslovanja manifestirana kroz povećanu dobit, uprava preduzeća će nastojati unaprijediti i afirmisati aktivnosti koje su to rezultirala. U suprotnom ako je došlo do negativnih efekata i smanjenja rezultata poslovanja analizom će se identifikovati uzroci takvih tendencija i uprava preduzeća će donijeti

mjere i poduzeti aktivnosti za otklanjanje uzroka i zaustavljanje takvog negativnog trenda. Značaj analize bilansa uspjeha se ogleda i u mnogim drugim segmentima upravljačkih aktivnosti kao što su prepoznavanje i ocjenjivanje osjetljivosti poslovanja na uticaje drugih internih i eksternih ekonomskih i drugih poslovnih faktora, sagledavanje tendencija rasta prihoda, sagledavanje mogućnosti smanjenja ili pak zaustavljanja rasta troškova, procjenjivanje i planiranje trenda profitabilnosti i sl. Da li je struktura pozicija prihoda i rashoda zadovoljavajuća i gdje i šta treba mijenjati menadžment će odlučiti na osnovu pokazatelja ove analize. Da li je zadovoljavajući odnos između rashoda i prihoda, da li je on mogao biti povoljniji tj. da li su rashodi mogli i trebali biti manji a prihodi veći, stalno je polje preispitivanja menadžmenta. Zato su ovi pokazatelji predmet stalne menadžerske pažnje.

Slobodno se može konstatovati da je bilans uspjeha nezaobilazan finansijski izvještaj koji zajedno sa ostalim izvještajima čini nezamjenljiv instrument informiranosti zainteresovanih strana o stanju i uspješnosti te tendencijama i perspektivi preduzeća, i da je kao takav predmet posebnog interesovanja upravljačkih struktura preduzeća.

BIBLIOGRAFIJA

1. Bogetić, P.M. (2000) *Analiza bilansa*. Podgorica-Beograd: Univerzitet Crne Gore-Ekonomski fakultet i Poslovni biro Beograd.
2. Dervišević, F. (2008) *Analiza poslovanja za menadžere*. Bihać: Grafičar.
3. *Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja (MSFI/MRS)*, (2011). Mostar: SRRF BiH.
4. Njuhović, Z., i drugi. (1997) *Poslovne finansije*. Sarajevo: Svjetlost d.d.
5. Omerhodžić, S. (2010) *Analiza finansijskih izvještaja*. Tuzla: Harfo-graf d.o.o.
6. Pavlović, V. (2007) *Analiza poslovanja*. Beograd: Megatrend Univerzitet.
7. Ristić, Ž., Komazec, S. (2010) *Globalni finansijski menadžment*. Beograd: EtnoStil.
8. Rodić, J., Vukelić, G., Andrić, M., Lakićević, M., Vuković, B., (2011) *Analiza finansijskih izvještaja*. Podgorica: Ekonomski fakultet.
9. Smith, J.L., Keith, R. M., Stephens, W. L. (1988) *Financial Accounting*. New York: McGraw.
10. Vukša, S., Milojević, I. (2007) *Analiza bilansa*. Beograd: Univerzitet „Braća Karić“.
11. Žager, K., Mamić, Sačer, I., Sever, S., Žager L. (2008) *Analiza finansijskih izvještaja – II prošireno izdanje*. Zagreb: MASMEDIA.

RESUME

Complexity of managing tasks and the responsibility in delivering management decisions require decision making based on complete, accurate and clear indicators. Those indicators are contained, *inter alia*, in the information being presented in the financial statements. The thorough overview of the situation, success and the perspective of a company are provided by a set of financial statements which are mutually complementary. Basic elements of this documents' set are the balances, more precisely balance sheet and the income statement.

One of the very relevant financial statements is the income statement. Along with the need to have the insight in the balance of assets, liabilities and capital, the financial statements' users have a need to find out what was like the company's performance in business operations. Performance of business operations is measured by the performed results from the business activities, i.e. the difference between the expenditures made in the course of business running and the revenues produced by the taken business activities. Exactly those very pieces of information are contained in the income statement, which is the integral part of the financial statements set.

Aiming to expand the scope of the information and the upgrading of its quality, we have the regular activity, which is an analysis of the financial statements. The balance sheet contains the specific and typical information, and through its analysis we expand its scope and improve its quality, which makes it an inevitable point of interest for the governing structures of a company.

Special place and the importance in the analytical activities have the horizontal or comparative analysis and vertical or structural analysis.

Horizontal analysis of income statement identifies the changes that have happened on the analyzed categories of income statement as in absolute, so as in relative amounts. Therefore, with this analysis and via method of comparison we recognize the trends and dynamics of changes that have happened on certain positions of the income statement in a certain observed time period.

Vertical analysis points out the structure, i.e. the ratio of an observed balance position against a predefined basis value. By this, we show how big is its share in the basis value expressed in absolute and relative amount.

The income statement is an inevitable financial statement which, together with other statements, makes an indispensable instrument to inform the interested parties on balance and performances, trends and perspective of a company, and as such, it is the subject of special interest of company governing structures.